

FESTIVAL
OUDE
MUZIEK
UTRECHT

Van der retorike ende musike

Op de eerste rang in eigen huis

PHILIPPE JAROUSSKY & L'ARPEGGIATA IN UW HUISKAMER

Zet Christina Pluhar en haar ensemble L'Arpeggiata samen met countertenor Philippe Jaroussky op het podium en je bent verzekerd van spektakel. Het concert van vanavond is al enkele weken uitverkocht, maar niet getreurd: het is live te zien via ons nieuwe platform eMTV. Zo geniet u op de eerste rang in eigen huis.

De publiekslievelingen verrassen vanavond met een programma vol hoofse liederen waarin tekstuele expressie de boventoon voert. Centraal staat het emblematische genre van de *air de cour*. Deze verfijnde liedvorm was in de zeventiende eeuw het medium bij uitstek om delicate gevoelens uit te drukken. Waar de zangers van deze wereldlijke liederen ook optraden, overal oefenden ze een magische invloed uit. Philippe Jaroussky en L'Arpeggiata vertolken naast deze van oorsprong Franstalige *airs de cour* ook Italiaanse

en Spaanse versies van componisten als Pierre Guédron, Henry de Bailly en Étienne Moulinié.

Een account voor eMTV maakt u aan via oudemuziek.nl/emtv. Via de agenda koopt u eenvoudig een kaartje voor de livestream. Na het afrekenen verschijnt het concert automatisch in uw profiel. Het voordeel van online genieten? Het concert blijft tot en met zondag 12 september in uw account beschikbaar. Eén, twee, drie of zelfs vier keer: u kunt het concert zo vaak bekijken als u wilt. ■●

AMBASSADORS OF EARLY MUSIC

Ben je ≤ 35 jaar en op zoek naar gezelligheid, de mooiste oude muziek en mede-enthousiastelingen? Kom bij de ambassadors of early music, onze gratis community voor jonge oudemuziek liefhebbers.

Als Ambassador kun je tegen een gereduceerd tarief kaarten bestellen en neem je ook nog eens voordelig je vrienden mee! Door de stapelkorting daalt de ticketprijs per vriend: hoe meer zielen, hoe meer vreugd. Heb jij je volgende vriendenavondje al gepland?

Meer informatie en aanmelden: oudemuziek.nl/ambassadors ■●

live op eMTV

zo 29 aug, 20.00 uur
**Philippe Jaroussky
& L'Arpeggiata / Christina Pluhar**
Passacalle de la follie

Let's talk: nagesprek met Christina Pluhar en Philippe Jaroussky, geleid door Clairy Polak. Voertaal: Engels.

Eva Saladin

artist in residence

De Nederlandse violiste Eva Saladin is een eigenzinnige en vernieuwende stem in het oudmuziekveld. Om recht te doen aan de zeggingskracht van de muziek die ze speelt, experimenteert de 34-jarige musicus met historische speeltechnieken, versieringen en improvisatie. Deze festivaleditie krijgt ze als artist in residence volop de ruimte om te schitteren.

Wat direct opvalt is dat Saladin haar viool niet altijd op de 'moderne' manier onder de kin vasthoudt. Als het repertoire erom vraagt plaatst ze haar instrument naar 'beneden', op okselhoogte tegen de arm of borst. Saladin: 'Er zijn tamelijk veel aanwijzingen dat de viool op deze manier werd vasthouden: van vioolspelende engelen op kerkelijke fresco's tot notities in manuscripten van componisten. Voor mijn gevoel kun je met die houding over het geheel genomen ook evenwichtiger spelen.'

Saladin heeft een druk programma: ze geeft concerten, luistert de *Let's talk-show!* van co-curator Frits van Oostrom muzikaal op én neemt zitting in de jury van het Internationaal Van Wassenaer Concours (1 en 3 september). Bovendien nam ze samen met Ensemble Odyssee speciaal voor eMTV een programma op met concerto's en ouvertures van Bach, Graupner en Telemann.

In haar recital met de klavecijnist Johannes Keller stelt ze de vraag: kan een hedendaags musicus in een historische taal tot zijn publiek spreken? Het duo zoekt het antwoord in improvisatie.

Voortbordurend op historische uitvoeringspraktijken en met Sweelinck en Byrd als maatstaf gaan ze aan de slag met Nederlandse en Engelse liederen, grounds en madrigalen. ■●

Concerten met Eva Saladin

zo 29 aug, 15.00 uur

Geertekerk
Ensemble Odyssee
Een verloren Bach
gereconstrueerd

UITVERKOCHT

di 31 aug, 11.00 uur

TivoliVredenburg, Hertz
Eva Saladin & Johannes Keller
Compositie versus improvisatie

di 31 aug, 20.00 uur

eMTV
Ensemble Odyssee
Bach, Graupner, Telemann:
concerten en ouvertures

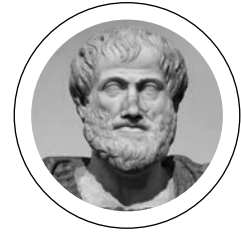
ONLINE ONLY

do 2 sep, 15.00 uur

Geertekerk
Il Profondo
Virtuoos vioolconsort

UITVERKOCHT

BEGRIPPEN UIT DE RETORICA

Drie overtuigings- middelen

I. logos

Hoe overtuigen we elkaar? De Griekse filosoof Aristoteles zag dat pleiters en politici hun publiek met drie middelen overtuigden. Op basis hiervan introduceerde hij zijn beroemdste drieslag: *logos* (argumentatie), *ethos* (persoonlijkheid) en *pathos* (emotie). Vandaag zoomen we in op het eerste middel.

Aristoteles vond dat overtuiging eigenlijk alleen om de inhoud moest draaien: om de afweging van argumenten, het afwijzen van drogredenen en het wegen van feiten en waarschijnlijkheden. De logische gedachtegang, oftewel de *logos*, moest centraal staan. Laat u zich vooral overtuigen door argumenten of spelen andere zaken ook een rol? ■●

FESTIVAL
OUDE
MUZIEK
UTRECHT

let's act

tentoonstelling janskerk

OPENINGSTIJDEN
VANDAAG ZO 29 AUG / 13.00-20.00
 ma 30 aug / 10.30-20.00
 di 31 aug / 10.30-20.00
 wo 1 sep / 10.30-20.00
 do 2 sep / 10.30-20.00
 vr 3 sep / 10.30-20.00
 za 4 sep / 10.30-17.00

GRATIS TOEGANG

Laila Cathleen Neuman als Proserpina in het gelijknamige melodrama van Goethe en Eberwein. Ook vandaag om 13.00 & 15.00 uur te beleven in Gasthuis Leeuwenbergh (ConcertLab).

Alle registers open?

Het orgel als retorisch instrument

Zet u schrap voor keuzestress, want parallel aan de achtuurconcerten in de Grote Zaal van TivoliVredenburg presenteren we dit jaar een reeks orgelrecitals. Vijf Nederlandse organisten kregen de vrije hand om hun meest retorische repertoire om te smeden tot een festivalwaardig programma. Het begin- en eindpunt zijn steeds hetzelfde: de Orpheus van Amsterdam – Jan Pieterszoon Sweelinck – en het referentiepunt van alle orgelmuziek, Johann Sebastian Bach.

Domkerk Utrecht

© MARCO VAN DER WERE

Onderweg houdt de muziekkaravaan halt bij barokhelden als Matthias Weckmann en Dieterich Buxtehude, maar ook Georg Muffat, Henry Purcell en Giovanni de Macque passeren de revue. De reis verloopt niet altijd in een chronologische lijn. Soms kiest de speler een omweg, om via bijvoorbeeld Brahms bij Bach uit te komen. Of de reis begint op een later moment in de tijd en doet daarna pas Sweelinck aan. De uitverkoren organisten zijn Léon Berben, Leo van Doeselaar, Jan Hage, Dorien Schouten en Bernard Winsemius – vijf musici die in stijl en interpretatie zeer van elkaar verschillen.

Ook de twee bespeelde orgels bieden uiteenlopende mogelijkheden. Het Bätz-orgel van de Domkerk en het Marcussen-orgel van de Nicolaïkerk zijn allebei iconische instrumenten, maar met een heel verschillend klankconcept. Het Dom-orgel is warm en grondtonig, het Nicolai-orgel helder en boventoonrijk. Hoewel het orgel in de Dom vaak geassocieerd wordt met romantische muziek, stamt een derde van het pijpwerk uit de zestiende eeuw: renaissancepijpen van Peter Janszoon de Swart vullen bijna het hele rugwerk. Het grote Marcussen-orgel in 'de Klaas', zoals de Nicolaïkerk in de volksmond heet, is van een totaal ander kaliber. Dit instrument werd in 1957 in gebruik genomen en is inmiddels uitgegroeid tot het Nederlandse paradepaardje van de neobarokke orgelbouw. Ondanks het specifieke klankbeeld kan het veel meer aan dan enkel muziek uit de (neo) barok.

De serie samengevat: vijf topspelers op twee orgels van de buiten categorie – ambassadeurs van de rijke Nederlandse orgelcultuur, die ook buiten onze landsgrenzen hoog in aanzien staat. En of u alle registers (tegelijk) open zult horen? Nee. Registreren is de kunst van het weglaten. En draait het ook in de retorica niet juist daarom? ■●

Leo van Doeselaar, Bernard Winsemius, Jan Hage, Dorien Schouten, Leon Berben.
© Marco Borggreve, Klaas Doornbos, Lutz Voigtlaender

ORGELCONCERTEN + NAGESPREK

zo 29 aug, 20.00 uur
Nicolaikerk

Leo van Doeselaar
Sweelinck tot Bach I:
stravaganza europea
ma 30 aug, 20.00 uur
Nicolaikerk

Bernard Winsemius
Sweelinck tot Bach II:
alle registers open
do 2 sep, 20.00 uur
Nicolaikerk

Jan Hage
Sweelinck tot Bach III:
fantasia / inventio
vr 3 sep, 20.00 uur
Nicolaikerk

Dorien Schouten
Sweelinck tot Bach IV:
praeludium / fuga
za 4 sep, 20.00 uur
Domkerk

Léon Berben
Sweelinck tot Bach V:
manualiter / pedaliter

Kerken van het festival Geertekerk

De Utrechtse Geertekerk schittert al een kleine 800 jaar aan het gelijknamige hofje bij de Catharijnesingel. Het is de kleinste en jongste middeleeuwse parochiekerk van Utrecht. Na de reformatie was de kerk achtereenvolgens in gebruik als Hervormde Kerk, stal, kazerne, magazijn, en van 1814 tot 1930 weer als Hervormde Kerk.

Rond het jaar 1940 verkeerde het gebouw in zeer slechte staat: het dak was verdwenen en er groeiden zelfs bomen in de kerkruimte. Na aankoop door de Remonstrantse Broederschap werd de kerk van 1954 tot 1956 volledig geres- taureerd.

Sinds de restauratie staat de kerk bekend om haar indrukwekkende akoestiek. Zang en instrumenten, van solo tot klein orkest, zijn onversterkt goed in de hele ruimte te horen. De nagalm is niet te 'nat', waardoor de klanken mooi met elkaar mengen zonder een brei te worden. Kortom, een goede mix van een galm en verstaanbaarheid. ■●

© MARIEKE WILJNTJES

COLOFON

REDACTIE Laura van den Boogaard

VORMGEVING Esther de Bruijn

© Van der retorike ende musike is de dagkrant van het Festival Oude Muziek Utrecht 2021. Deze festivalkrant bestaat ook digitaal! Meld u aan via oudemuziek.nl/krant

facebook.com/oudemuziek

twitter.com/oudemuziek

youtube.com/FestivalOudeMuziek

instagram.com/oudemuziek

La Divina Armonia verklankt de retoriek van het sterven

DE PEST ALS BRON VAN INSPIRATIE

Als woorden geen troost meer bieden, zoekt de mens zijn toevlucht bij muziek. Ook toen Milaan rond 1630 door een pestepidemie werd getroffen, vond verdriet een uitweg in nieuw gecomponeerde motetten en missen. La Divina Armonia brengt verschillende van deze Milanese werken in hun eerste moderne uitvoering.

Muzikaal leider Lorenzo Ghielmi ging samen met de musicoloog Daniele Torelli op zoek naar toonzettingen van teksten die bij het thema passen, zoals *Dies irae*, *De profundis* of *Ad te Domine levavi*. 'Dat was best een klus,' zegt Ghielmi. 'Soms vonden we een tekst mooi maar de muziek niet, een andere keer was het omgekeerde het geval. Verder heb ik veel moeten redigeren en transcriberen. Als je bedenkt dat destijds alle partijen hun eigen partituur hadden, kun je je voorstellen dat er in het maken van zo'n transcriptie aardig wat tijd en werk zit.' In de Utrechtse Pieterkerk klinken onder andere een

ongepubliceerde boetepsalm van Orfeo Vecchi en een diminutie van Giovanni Domenico Rognoni Taeggio, de organist van de San Marco en dirigent van het hertogelijk hof. Het concertprogramma, dat door de coronapandemie extra actueel is, opent een raam waardoor men een glimp kan opvangen van het geluid van zeventiende-eeuws Milaan, waar tranen werden omgezet in muzikale klanken. ■●

zo 29 aug, 22.30 uur

Pieterskerk

La Divina Armonia / Lorenzo Ghielmi
Retoriek van het sterven

Geef een toegift

Wilt u mensen met beperkte financiële middelen ook laten genieten van het Festival Oude Muziek Utrecht? Dat kan met De Toegift: een donatie van € 12,50 die wordt omgezet in een concertkaartje. Via onze partner De Tussenvoorziening komen de kaarten terecht bij mensen voor wie een concertbezoek een lastig bereikbare droom is. U schenkt een Toegift via oudemuziek.nl.

CONCERTLADDER

ZONDAG 29 AUGUSTUS

9.30 **Zomerschool: Jordi Wiersma (II)** + live op eMTV
Rhetorica et musica
voertaal: Nederlands
Instituto Cervantes
€ 5 | eMTV € 2,50

10.00 **Festivalcentrum TivoliVredenburg**
Festivalkassa, informatiebalie
en cd-verkoop (tot 20.00)
en Het Gegeven Paard

11.00 **The Spirit of Gambo**
The speechless viol: de polyfone
retoriek voorbij
TivoliVredenburg, Hertz
€ 23 / € 20 / € 10

12.30 **Butter Quartet** FABULOUS FRINGE
Vanhal, Haydn & Dittersdorf:
strijkkwartetten
BAK UITVERKOCHT

13.00 **Tentoonstelling**
tot Let's act
20.00 Janskerk gratis

13.00 **Louise Acabo & Thomas Höft**
Kuhnaus *Biblische Historien 4, 5 & 6*
Lutherse Kerk
€ 19 / € 17 / € 10

13.00 **Laila Cathleen Neuman & Postscript**
Proserpina
Gasthuis Leeuwenbergh (ConcertLab)
€ 23 / € 20 / € 10

15.00 **Ensemble Odyssee / Eva Saladin**
Een verloren Bach gereconstrueerd
Geertekerk UITVERKOCHT

15.00 **Anne Azéma & Shira Kammen**
Stad der dwazen: over man en macht
TivoliVredenburg, Hertz
€ 23 / € 20 / € 10

15.00 **Laila Cathleen Neuman & Postscript**
Proserpina
Gasthuis Leeuwenbergh (ConcertLab)
€ 23 / € 20 / € 10

16.00 **Henk Verhoef**
Van Eyck, Vivaldi & Biber op beiaard
Domtoren
(luisterplaats: Flora's Hof) gratis

17.00 **Tenebrae / Nigel Short**
Thomas Tallis en de roep
van Jeremia
Domkerk UITVERKOCHT

17.00 **Michèle Anne De Mey,
Jaco Van Dormael & BachPlus /
Bart Naessens**
AMOR
Stadsschouwburg Utrecht
€ 39 / € 35 / € 10

18.30 **What's new?
Dr. Jed Wentz** + live op eMTV
Poetic recitation and the performance
of melodrama / voertaal: Engels
Janskerk *gratis

20.00 **Philippe Jaroussky
& L'Arpeggiata /
Christina Pluhar** + live op eMTV
+ NAGESPREK
Passacalle de la folle
TivoliVredenburg
eMTV € 15 UITVERKOCHT

20.00 **Leo van Doeselaar** + NAGESPREK
Sweelinck tot Bach I:
stravaganza Europea
Nicolaikerk
€ 19 / € 17 / € 10

22.30 **La Divina Armonia /
Lorenzo Ghielmi**
Retoriek van het sterven
Pieterskerk
€ 23 / € 20 / € 10

* gratis kaarten reserveren noodzakelijk

Exclusief op eMTV

11.00 **Bertrand Cuillier**
Couperins *Troisième Livre*,
een nieuwe weg gratis

12.30 **Claron McFadden
& Mike Fentross**
Italiaanse liefdesliederen
uit de barok gratis

15.00 **Radio Antiqua**
Extravagante triosonates:
Platti, Schaffrath, Telemann € 7,50

22.00 **Coro Ghislieri / Giulio Prandi
& Schola Gregoriana Ghislieri /
Renato Cadel**
Tussen kerk en theater:
Jommelli & Scarlatti gratis

Meer informatie: oudmuziek.nl/emtv